

ВННК
USEC

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ННВК «ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-НАВЧАЛЬНИЙ КОНСОРЦІУМ»
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СЕРТИФІКАТ

учасника Всеукраїнської науково-практичної конференції
«ТРАНСФОРМАЦІЙНА ДИНАМІКА РОЗВИТКУ
АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА», виданий
(Державна реєстрація УкрІНТЕІ посвідчення № 103 від 5 березня 2019 р.)

ПРАВДЮКУ АНДРІЮ ЛЕОНІДОВИЧУ

Президент
Консорціуму

Г. М. Калетнік

Ректор
ВНАУ

В. А. Мазур

6 - 7 червня 2019 року
м. Вінниця

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ННВК «ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-НАВЧАЛЬНИЙ КОНСОРЦІУМ»
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРОДОВОЛЬЧИХ РЕСУРСІВ НААН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ БІОЕНЕРГЕТИЧНИХ КУЛЬТУР І ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ НААН УКРАЇНИ
ННЦ «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»
БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ САДІВНИЦТВА НААН УКРАЇНИ

ПРОГРАМА

Всеукраїнської науково-практичної конференції
«ТРАНСФОРМАЦІЙНА ДИНАМІКА
РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО
ВИРОБНИЦТВА»

6 – 7 червня 2019 року

м. Вінниця

6 - 7 червня 2019 року

**СЕКЦІЯ 5. «ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»**

10.00 - 13.00

(ВНАУ, корпус 5, аудиторія 531)

Голова секції – **ОПОЛЬСЬКА Н. М.** – к.ю.н., завідувач кафедри права

Секретар секції – **ПИПЯК М. І.** – к.ю.н., старший викладач кафедри права

10.00 - 10.05 «Розвиток підсобних господарств у сільськогосподарських підприємствах Вінницької області протягом першої половини 90-х років ХХ століття»

ЛЕВЧУК Костянтин Іванович – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України та філософії Вінницького національного аграрного університету

10.05 - 10.10 «Механізм забезпечення права на свободу творчості»

ОПОЛЬСЬКА Наталя Михайлівна – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри права Вінницького національного аграрного університету

10.10 - 10.15 «Інформаційні технології в підприємницьких структурах»

ОНІЩЕНКО Маргарита Леонідівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри управління Сумського державного університету

10.15 - 10.20 «Правові засади використання та охорони сільськогосподарських тварин»

ОВЕРКОВСЬКА Тетяна Костянтинівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри права Вінницького національного аграрного університету

10.20 - 10.25 «Інститут виборів в Україні як основа розвитку громадянського суспільства та розбудови демократичної держави»

ПРАВДЮК Андрій Леонідович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри права Вінницького національного аграрного університету

10.25 - 10.30 «Трансформація державного примусу на сучасному етапі державотворення»

СВІТЛАК Ірина Іванівна – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри правового регулювання економіки і правознавства Вінницького навчально-наукового інституту економіки Тернопільського національного економічного університету

10.30 - 10.35 «Аналіз експертної практики щодо підробки документів, що регулюють земельні відносини»

ТАЛЬЯНЧУК Леся Сергіївна – кандидат юридичних наук, завідувач сектору почеркознавчих досліджень, технічного дослідження документів та обліку відділу криміналістичних видів досліджень Вінницького науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України

Всеукраїнська науково-практична конференція
«Трансформаційна динаміка розвитку агропромислового виробництва»

---

6 - 7 червня 2019 року

- 10.35 - 10.40** «Ліцензування діяльності зі зберігання пального: облікові аспекти»
ПОПКО Євгенія Юрїївна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу обліку та оподаткування Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки»
- 10.40 - 10.45** «Органи спеціальної компетенції які здійснюють нагляд та контроль сільського господарства»
МАНЬГОРА Таміла Василівна – кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри права Вінницького національного аграрного університету
- 10.45 - 10.50** «Адаптація правового регулювання управління державними підприємствами до кращих світових стандартів»
ПИПЯК Микола Іванович – кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри права Вінницького національного аграрного університету
- 10.50 - 10.55** «Особливості договору про надання послуг (виконання робіт) у сфері інформатизації»
МЕЛЬНИЧУК Максим Олегович – кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри права Вінницького національного аграрного університету
- 10.55 - 11.00** «Трансформація юридичної професії у сфері правового забезпечення суб'єктів господарювання»
ПАНЬКЕВИЧ Василь Миколайович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри права Вінницького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
- 11.00 - 11.05** «Історико-правові аспекти зв'язку моралі і права»
ЧЕРНИЦЬУК Наталія Володимирівна – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри права Вінницького національного аграрного університету
- 11.05 - 11.10** «Профспілковий рух у Першій Чехословацькій республіці (1918-1924 рр.)»
ШКОВСЬКА Тетяна Валентинівна – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри права Вінницького національного аграрного університету
- 11.10 - 11.15** «Особливості правового регулювання посвідчення договору довічного утримання (догляду)»
ГАВІНСЬКА Олена Андріївна – кандидат юридичних наук, асистент кафедри права Вінницького національного аграрного університету
- 11.15- 11.20** «Фактори нерівності і суспільна реакція на диференціацію статусів в контексті зміни електоральних уподобань»
СЛОТЮК Петро Володимирович – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України та філософії Вінницького національного аграрного університету
- 11.20-11.25** «Соціально-економічне становище селянства Правобережної України в

6 - 7 червня 2019 року

середині XIX ст.»

БОГАТЧУК Світлана Степанівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України та філософії Вінницького національного аграрного університету

11.25-11.30 «**Стан та перспективи подальшого розвитку галузі промислового вирощування та переробки сої в Україні в XXI ст.»**

МУХАНОВ Валентин Миколайович – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії України та філософії Вінницького національного аграрного університету

11.30 - 11.35 «**Актуальні питання реалізації принципу диспозитивності у кримінальному процесі України»**

КОЛОС Сергій Степанович – старший викладач кафедри права Вінницького національного аграрного університету

11.35 - 11.40 «**Роботодавець як суб'єкт трудових відносин на сучасному етапі формування трудового законодавства»**

КОЛОС Алла Степанівна – асистент кафедри права Вінницького національного аграрного університету

11.40 - 11.45 «**Медіація як спосіб врегулювання спору»**

РУМ'ЯНЦЕВА Валерія Валеріївна – асистент кафедри права Вінницького національного аграрного університету

11.45 - 11.50 «**Соціальна відповідальність людини в контексті сталого розвитку»**

КОВАЛЬОВ Дмитро Володимирович – асистент кафедри права Вінницького національного аграрного університету

11.50-11.55 «**Особисті селянські господарства – основа розвитку сільських територій України»**

ДМИТРИК Олег Вікторович – асистент кафедри аграрного менеджменту Вінницького національного аграрного університету

11.55-12.00 «**Практика застосування нотаріусами діяльності по наданню адміністративних послуг»**

ГАЙДАЙЧУК Наталя Петрівна – викладач юридичних дисциплін Технологічно-промислового коледжу Вінницького національного аграрного університету

12.00-12.05 «**Кодекс законів про працю України: законодавче перевтілення»**

МРУК Валентина Василівна – викладач юридичних дисциплін Технологічно-промислового коледжу Вінницького національного аграрного університету

12.05-12.10 «**Історичний аналіз законодавства про захист рослин та норм про**

Всеукраїнська науково-практична конференція
«Трансформаційна динаміка розвитку агропромислового виробництва»

---

6 - 7 червня 2019 року

відповідальність за їх порушення»

ЖУКОВСЬКИЙ Володимир Анатолійович – викладач юридичних дисциплін Технологічно-промислового коледжу Вінницького національного аграрного університету

12.10-12.15

«Організаційно-правове забезпечення суб'єктів господарювання»

ПОДУФАЛОВ Павло Петрович – викладач I категорії Могилів-Подільського технолого-економічного коледжу Вінницького національного аграрного університету

12.15 - 12.20

«Світовий досвід легалізації вогнепальної зброї для населення: позитивні та негативні наслідки легалізації в Україні»

ЛЕВИЦЬКА Ірина Валентинівна – асистент кафедри права Вінницького національного аграрного університету

12.20-12.25

«Захист прав орендаря у земельних правовідносинах»

ПАНАСЮК Олександр Сергійович – суддя Вінницького апеляційного суду

13.30 - 14.00

Підведення підсумків роботи конференції, закриття конференції

(ВНАУ, корпус 5, аудиторія 531)

**Правдюк, Андрій, Леонідович,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри права,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)**

ДОПОВІДЬ

ІНСТИТУТ ВИБОРІВ В УКРАЇНІ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА РОЗБУДОВИ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ

Проблеми демократії як політичного режиму, певних засад устрою та функціонування державної влади, системи цінностей і принципів перебувають у центрі уваги соціогуманітарних наук, особливо вони загострюються у часи глобальних політичних трансформацій («хвиль демократії»). Складність і суперечливість цих процесів спонукає до того, щоб пригадати досить точну та по суті афористичну її характеристику, надану відомим політиком та державним діячем минулого століття В. Черчиллем: «Ніхто й не каже, що демократія є ідеальною формою правління, скоріше навпаки, але нічого кращого, на жаль, людство поки що не винайшло». Загалом цілком зрозуміло, що влада є похідною від народу, але центральне місце в політичному просторі належить меншості населення, що приймає найважливіші рішення і править більшістю. Реалії сьогодення зумовлюють нас стверджувати про становлення політичної маргінальної еліти, яка усю свою увагу зосереджує на власних корисливих інтересах. Маргіналізація – це процес розпаду сталих соціальних інститутів, що призводять до руйнування традиційних зв'язків, втрати моральних, економічних, правових, сімейних і інших норм і цінностей. Це такий стан індивідуума і/або групи осіб, при якому під впливом різних негативних зовнішніх або внутрішніх чинників, різкими змінами

економічного і культурного характеру в суспільстві, змінюють, втрачають свій соціальний статус, соціальні зв'язки і оточення, систему ціннісних орієнтирів. Нажаль, формується хибне уявлення, хто при владді той і є елітою суспільства. Загалом еліта це активні члени громадянського суспільства досить чітко організовані, що здатні керувати неорганізованою більшістю. Зазвичай, це окремий клас суспільства що монополює владу та користується її перевагами. Для правової держави, громадянського суспільства дедалі більш очевидним стає факт, що обмежуватися повинен не сам владний монополізм, а зловживання монополієм становищем правлячої еліти. З погляду Гальчинського А. С., українська політична еліта у своїй масі презентує, з одного боку, партійно-господарську номенклатуру минулого, а з другого – нових господарських «баронів», що утвердили себе на базі суперечностей первісного нагромадження капіталу, його тінізації, зрощування з державною бюрократією. Наступним показником маргінальності еліти служать її морально-етичні якості, вірніше їхня відсутність. Так, Г.Ашин вважає, що дефініція «еліта» бере свій початок від латинського слова «elitis» - «краще, добірне, шляхетне». У сучасному нам суспільстві установилося інше представлення про еліту, як про «хитрих, брехливих, жорстоких представників правлячої верхівки, що прагнуть уникнути контролю мас, захопивши як найбільше влади». Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується низькими показниками довіри громадян України до владних інституцій. Передусім це обумовлено недоліками правового змісту, відсутністю чітких інструкцій і процедур, низькою правовою культурою суб'єктів виборчого процесу. В демократичній державі природним є процес боротьби політичних сил, політичних партій та відсутність надання прерогативи певній політичній силі чи ідеології. «Багатопартійність в межах радикальних ідеологій передбачає можливість вибору громадянами певного вектора розвитку державотворення у країні, наявність політичної конкуренції формує систему «стримувань та противаг» у владних інституціях». Як свідчить вітчизняна та зарубіжна практика, демократичні вибори є формою

прямої влади народу в демократичній державі, тому особливе значення має покращення національного виборчого законодавства та приведення його у повну відповідність до міжнародних норм і стандартів. Основний акцент у міжнародних документах зосереджується на підвищенні прозорості та неупередженості виборчого процесу, що може бути забезпечено шляхом внесення змін та уточнень до відповідних правових актів, спрямованих на розвиток демократичних принципів організації виборчого процесу. Передусім регулювання відносин, щодо забезпечення реалізації громадянами України конституційних виборчих прав під час проведення виборів і референдумів здійснюється за допомогою сукупності правових норм, які складають виборче законодавство України. Це Конституція України, закони України «Про вибори Президента України», «Про вибори народних депутатів України», «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», «Про Всеукраїнський референдум», «Про Центральну виборчу комісію», «Про Державний реєстр виборців», Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний Кодекс України, відповідні укази Президента України та постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України, постанови Центральної виборчої комісії, чинні міжнародні договори, які закріплюють загальновизнані міжнародні стандарти забезпечення прав людини, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, інші акти законодавства. В міжнародно-правових актах питанню виборів та вільного інформаційного обміну в виборчому процесі приділяється доволі багато уваги. Декларація прав людини і громадянина у своїх статтях наголошує, що кожна людина має право на свободу своїх поглядів та на вільне вираження їх. Це право включає свободу безперешкодно дотримуватися своїх переконань, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів (стаття 19). У статті 21 Декларації закріплено, що воля народу повинна бути основою влади уряду; ця воля повинна виявлятися у періодичних і нефальсифікованих виборах, які повинні провадитись при загальному і рівному виборчому праві

шляхом таємного голосування або ж через інші рівнозначні форми, що забезпечують свободу голосування . В контексті виборчого процесу, надзвичайну вагу мають норми Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, які дають чітке розуміння того, що виборець повинен володіти усією інформацією щодо кандидатів, політичних партій та їхніх програм, засоби масової інформації, можуть і повинні, висвітлювати усі етапи народного волевиявлення. Тільки за таких умов можна зробити чіткий, усвідомлений вибір та обрати професійних, виважених управлінців держави. Розвиток України як демократичної держави передбачає створення надійних механізмів реалізації принципу народного суверенітету передусім через удосконалення виборчого права як політичного за своїм характером права громадян «вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування» (частина перша статті 38 Конституції України) та як конституційно-правового інституту, тобто системи норм, що визначають порядок організації і проведення виборів саме як механізму здійснення народовладдя .

Реалізація тисячолітньої національної ідеї української нації, життєдайною серцевиною якої є утвердження на власних історичних землях національної Української держави, яка б стала міцним фундаментом для розвитку висококультурного, освіченого і заможного українського суспільства, є справою національної гідності кожного українця. Процес формування національної свідомості й відповідного їй політико-правового укладу, через який проходить Україна, зумовлює необхідність досягнення цілісного історичного шляху української нації для утвердження сильної національної держави та українського ідеалу демократії[.Україна перебуває у стані тривалої трансформаційної кризи, під час якої має бути розв'язане чотириєдине завдання: розбудова власної державності й формування політичної нації; створення демократичної системи правління; перехід до сучасної ринкової економіки, від індустріальної енерго- та ресурсовитратної до економіки знань;

формування нових суспільних цінностей. Сучасному поколінню українців випала важка місія відповісти на наведені виклики і визначитись зі шляхами й засобами, щоб забезпечити кожному членові суспільства гідний рівень життя у найближчому й віддаленому майбутньому. Вишукуючи такі засоби, маємо вивчати успішний досвід інших держав, формувати свої уявлення про шляхи й засоби досягнення бажаного стану речей у власному домі, залежно від того, якого майбутнього ми хочемо. Глобальний демократичний поступ у другій половині ХХ століття сприяв конституційно-правовому утвердженню виборів як найбільш прийняттого світовим співтовариством способу формування представницьких органів публічної влади. Не є виключенням з цієї конституційно-правової тенденції й Україна, яка з самого початку здобуття незалежності почала активно застосовувати вибори як одну з основних форм безпосередньої демократії. Водночас, досвід проведення різних видів виборів в Україні наочно засвідчив про наявність низки суттєвих проблем щодо проведення чесних, прозорих та демократичних виборів. Однією з таких причин є недостатня, а інколи взагалі низька підготовка учасників виборчого процесу при проведенні різних видів виборів в Україні. Прагнення України до євроінтеграції зумовлює необхідність впровадження чітких цивілізованих виборчих норм. Дотримання міжнародних стандартів виборчого процесу, демократизація всіх сфер суспільно-політичного життя є тим шляхом, що забезпечить формування, не тільки патріотичної, але й високопрофесійної політичної еліти в усіх її гілках. Ми свідомо акцентували увагу на патріотизмі, реалії сьогодення вимагають від нових, поки що не заплямованих лідерів країни, пошуку шляхів щодо вирішення національних та суспільних питань. Головним завданням демократично сформованої влади має стати праця на суспільство, а не власні інтереси та популістичні амбіції. Така постановка питання зумовлюється новою суспільно-політичною дійсністю і незворотнім шляхом України на шляху до відкритого і демократичного українського суспільства вільних людей. Революція Гідності по новому сьогодні ставить

перед українським суспільством і державою питання цивілізаційної ідентичності. Відповідь на це питання лежить в площині розвитку Національної Свободи як принципу самоврядування і саморозвитку українського громадянського суспільства. Наявність чи відсутність потенціалу до самоврядування і саморозвитку в українців виявить час і обставини, але необхідною умовою цього є наявність не формальної, а реальної правової держави з Верховенством Права .

Питання демократії, виборчої легітимності та конституційної законності набувають особливої ваги для розуміння перспектив розвитку української державності . Уже не викликає сумнівів той факт, що успіх забезпечення реалізації активного та пасивного виборчого права громадян залежить, з одного боку, від рівня професійності членів виборчих комісій, а з іншого – від рівня правової культури самих суб'єктів виборчого процесу (виборців, кандидатів від партій, окремих кандидатів тощо) . Е.Г.Морозова зазначає, що виборці уподібнюються споживачам; політичні партії та лідери уподібнюються підприємцям, що пропонують свої послуги в обмін на голоси, що слугують «валютою», політична агітація і пропаганда виконують функцію реклами (більш того, політична пропаганда саме й трансформується в політичну рекламу, що виконує роль основного інструменту агітації за політиків)[18]. Звичайно, що в умовах «маркетизації» політичних виборів на перший план виходить психологія торгівлі: іміджі і бренди, реклама з її навіюванням та стимулюванням бажання спожити, та, неодмінно, конкуренція між виробниками-продавцями політичного товару (до речі, не стільки програм, політичних курсів, скільки іміджем та популістських обіцянок) за прихильність споживачів, їхніх цільових груп. Україна потребує нового типу виборця, який розуміє, що будь-яка, навіть найбільш юридично формалізована процедура, ніколи не зможе гарантувати дійсно демократичної та легітимної влади, виборця, якого не потрібно додатково мотивувати прийти на вибори, пропонуючи йому призи й подарунки . Тільки в такому випадку правомірно говорити про формування представницьких органів шляхом проведення

демократичних виборів та застосування міжнародних виборчих стандартів, тому забезпечення організації та порядку проведення виборів відповідно до Конституції України та законів України вимагає підвищення рівня правової культури суб'єктів виборчого процесу, що також надасть можливість громадянам прийняти усвідомлене рішення під час здійснення волевиявлення. Проте в Україні, на жаль, присутнє таке явище, як стратегічне голосування виборця. Під стратегічним голосуванням у політичній науці розуміється така форма поведінки виборця, при якій він голосує не у строгій відповідності до власного лінійного порядку вподобань, намагаючись максимізувати корисність власного голосу. Її парадоксальний характер полягає в тому, що виборець голосує не за ту альтернативу, яка йому найбільше до вподоби. Дослідження конкретних випадків ефекту стратегічного голосування в електоральних кейсах зазвичай пов'язано з соціологічною категорією «другого вибору»: тобто виборець, що голосує стратегічно, відмовляється від альтернативи, яка стоїть на першому місці в його ранжованому порядку вподобань, на користь «другого вибору», за умови що «другий вибір» має набагато вищі шанси на перемогу. У західній політології є загально прийнятим поділ на «щире» та «стратегічне» голосування: перше передбачає, що виборець у будь-якому випадку віддасть перевагу тій альтернативі, яка йому найбільш до вподоби, друге – що виборець буде враховувати не лише свої вподобання, але й шанси альтернатив на перемогу. Ще у 1869 році феномен стратегічного голосування виявив Г. Друп (винахідник «квоти Друпа»): «Оскільки успіх залежить від отримання абсолютної більшості у сукупній масі голосів, вибори зазвичай зводяться до змагання між двома найбільш популярними кандидатами. Навіть якщо інші кандидати йдуть на вибори, виборці зазвичай вважають, що їхні голоси будуть викинуті на вітер, якщо не віддати їх на користь однієї з двох найбільш популярних партій, між якими реально йде боротьба на виборах». Аналіз волевиявлення громадян, дає змогу констатувати факт, що присутня явна тенденція ігнорування виборцем свого права на формування органів влади на усіх її рівнях. Значна кількість

електорату цілком свідомо відмовляється від голосування, яке є основною формою політичної участі. Становлення абсентеїзму призводить до кризи політичної системи та демократії загалом. За роки незалежності активність виборців на президентських виборах знизилась з 84,32% (1991 р.) до 69,7% (2010 р.) та 59,48 % (2014) і 63,5% (2019). Електоральний абсентеїзм – досить складне і багатогранне явище. Н. Ю. Ротар виділяє чотири види абсентеїзму: 1) абсентеїзм байдужості та аполітичності – характерний для молоді, безробітних, бездомних; 2) абсентеїзм негативного ставлення до передбачуваних підсумків – характерний для виборців старших 50 років; 3) абсентеїзм протесту – характерний для скривджених громадян, найбідніших верств; 4) абсентеїзм, викликаний зовнішніми факторами масової дії. На нашу думку, громадяни вже не вірять політичним діячам на усіх рівнях державної влади. У сучасному суспільстві поведінка виборців нерозривно пов'язана з соціально-економічними проблемами життєдіяльності суспільства, неспроможністю органів державної влади і місцевого самоврядування долати ці проблеми, їхнє відверте нехтування потребами суспільства. Реалії сьогодення дають нам розуміння того, що політичний, економічний та управлінський популізм є лише інструментом досягнення, а за сучасних реалій, збереження влади.

Згідно статті 70 Конституції України право голосу мають усі громадяни яким на день проведення голосування виповнилось 18 років. Зрозумілим є те, що перше голосування для нового покоління виборців більшою мірою є ознайомчим, тому значний відсоток робить свій вибір аналогічно до вибору його родини. Ми вважаємо, що відсутність політичного виховання молоді призводить до не зовсім об'єктивного волевиявлення громадян. Загалом робота по правовому вихованні проводиться, але з ініціативи міжнародної спільноти. Такою роботою є проект з ОДГ/ОПЛ «Живемо в демократії» – це освітній проект, спрямований на просування демократії в освіті на різних рівнях, у різних шкільних системах таких країн як Україна, Албанія, Боснія і Герцеговина, Хорватія, Греція, Косово, Чорногорія, Румунія, Сербія,

Швейцарія та інших. МПО (Інститут «Міжнародні проекти в освіті») у співпраці з Радою Європи розробив шість навчальних посібників з ОДГ/ОПЛ. Основним принципом навчальних матеріалів є ідея про те, що освіта для демократії повинна підготувати учнів до активності у школі та в соціальному середовищі.

Віковий склад постійного населення станом на 1 січня 2018 року

Таблиця 1

вік	чисельність	частка
18 років і старше	34607469	82 %
60 років і старше	9679745	22,9 %
Більше 65	6 967270	16,5%

Джерело: сформовано за даними Державної служби статистики України

Аналізуючи данні таблиці 1 стає зрозумілим що в першу чергу рішення приймає перша вікова група. Ряд науковців вважають, що необхідно внести зміни до Конституції України та законів України про вибори в частині зниження вікового цензу виборця з 18 років до 16 років. Досліджуючи дану тему ми категорично проти внесення таких змін. Мотивацією для такого висловлювання є те, що демократичне громадянство вимагає від громадян розуміння проблеми, що обговорюється, тобто обізнаності та здатності її аналізувати, відслідковувати хід політичного життя держави. Без такого рівня розуміння громадянин стане легкою здобиччю демагогів, лобістів та популістів, а також не зможе захищати власні чи групові інтереси. При цьому це можуть бути не тільки професійні лобісти, а й пересічні громадяни, що мають доступ до аудиторії молодих виборців, це зокрема викладачі у вищих навчальних закладах чи керівники військових підрозділів, установ пенетенціарної служби які, можливо, несвідомо але проєктують свої переконання слухачам. На жаль, ми можемо констатувати той факт що більшість депутатів до своєї роботи ставляться пасивно не відчуваючи жодних загроз зі сторони свого електорату. Вони усвідомлюють, що виборці жодним

чином не можуть впливати на персональний склад партійних виборчих списків, так само – не можуть відкликати депутата, який дискредитував себе. Відсутність правового механізму впливу призводить до псевдодемократії.

Сучасні реалії свідчать про те що явище абсентеїзму може бути викликане не тільки не бажанням і зневірою у зміни, але і цілком примітивними чинниками (погана погода, небажання очікування на виборчій дільниці). Розв'язання даної проблеми може стати електронне голосування. Досвід впровадження сучасних високотехнологічних інформаційних нововведень у виборчому процесі вже мають ряд країн. Електронне голосування дасть змогу суттєво підвищити електоральну активність. Існує і протилежний погляд, зокрема висока ймовірність стороннього впливу в систему електронного голосування. Доцільно зазначити, що зміни суспільно-значимих технологій не завжди відповідають досягненням науки та техніки. Водночас необхідно наголосити на тому, що жодні технології не будуть корисними, якщо не змінити ставлення виборця до свого конституційного права на участь в управлінні державними та громадськими справами. Держава закріпила можливість своїх громадян на їхнє волевиявлення, а обов'язок залишила на їхній розсуд.

Формування списку виборців є вагомою проблемою для держави, саме список дозволяє сформувати інформацію про електорат та його кількість в окрузі. Неповнота та неточність у формуванні списку, на жаль, є типовою проблемою. Інформація, що міститься у списку, дає змогу формувати виборчі округи та створювати виборчі дільниці. Інформаційно-телекомунікаційна система в Україні є авторизованою завдяки чому ведеться державний реєстр осіб які мають право голосу. У 2009 році розпочав діяти Єдиний Державний реєстр завданням якого є відстежування змін імен, прізвищ та адрес виборців з часу їх занесення до реєстру. Щодо, власне, поняття «списки виборців», як окремої системи обліку виборців, то такі списки виборців формуються, як правило, під конкретну виборчу кампанію і мають тимчасовий характер. Вони повинні

відображати зміни у демографічній ситуації регіону (міграцію населення, вікові зміни, смертність виборців тощо) і періодично поновлюватися. Враховуючи той факт, що інформація про виборців береться, як правило, з різних джерел, важливим моментом є постійний діалог та обмін інформацією, яка стосується поновлення виборчих списків, між відповідними органами влади і виборцями. Правдивість списку виборців в першу чергу залежить від своєчасності поданих ними персональних даних у разі їх зміни до відповідних установ.